

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Baricovej a členov senátu JUDr. Jozefa Hargaša a JUDr. Jaroslavy Fúrovej v právnej veci navrhovateľky **H. C.**, zastúpenej **M. F.**, proti odporcovi **Obvodnému pozemkovému úradu v Ružomberku**, za účasti – 1/ **Mesta Ružomberok** a 2/ **Slovenského pozemkového fondu Bratislava**, regionálny odbor Liptovský Mikuláš, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu z 28. novembra 2007 č. 2R 38-2007/00006-13N na odvolanie odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 5. mája 2008 č. k. 23Sp/7/2008-35, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 5. mája 2008 č. k. 23Sp/7/2008-35 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporcu z 28. novembra 2007 č. 2R 38-2007/00006- 13N **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250q ods. 2 OSP zrušil rozhodnutie odporcu, ktorým odporca v zmysle § 46 zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“) ako správny orgán príslušný podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“) rozhodol, že navrhovateľke nepriznáva navrátenie vlastníctva alebo právo na náhradu k pozemku, parcelné číslo pkn. X. z pkn. protokolu č. X.v katastrálnom území R. na podiel vlastníkov A. a M., rod. H. a to z dôvodu, že nie je splnená podmienka § 1 zákona, t.j. pozemok netvorí poľnohospodársky pôdny fond a ani do neho nepatrí.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 1 zákona č. 503/2003 Z.z., z ktorého podľa názoru prvostupňového súdu jednoznačne vyplýva, že predmetný reštitučný nárok sa vzťahuje na pozemky, ktoré, ako zákonodarca používa termín, tvoria poľnohospodársky pôdny fond, alebo do neho patria. Tzn., že v danom prípade, podľa názoru

krajského súdu, bolo potrebné skúmať, či predmetné pozemky ku dňu účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z. teda k 1.1.2004 tvorili podľa platných predpisov účinných k 1.1.2004 poľnohospodársky pôdny fond, alebo do neho patrili. V danom prípade nemožno podľa názoru krajského súdu vychádzať z právneho názoru, ktorý vyslovil správny orgán v preskúmanom rozhodnutí, keď konštatoval, že predmetné pozemky v čase odňatia vlastníctva netvorili poľnohospodársky pôdny fond, nakoľko právoplatným správnym rozhodnutím boli z tohto poľnohospodárskeho pôdneho fondu podľa skorších právnych predpisov vyňaté a v čase vyvlastňovacieho konania mali charakter stavebného pozemku, o čom svedčí aj fakt, že cena za pozemky, ako finančná náhrada, bola vyplácaná v hodnote ceny za stavebný pozemok a nie za poľnohospodársky pozemok.

Vzhľadom na skutočnosť, že súčasťou správneho spisu nie sú listinné dôkazy, ktoré by preukazovali, či predmetné pozemky ku dňu účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z., teda k 1.1.2004 mali charakter poľnohospodárskeho pôdneho fondu, alebo do neho patrili, nie je možné konštatovať, či reštitučný nárok navrhovateľky, z dôvodov ktoré uviedol správny orgán v preskúmanom rozhodnutí, je nedôvodný. V danom prípade teda bude potrebné, aby v ďalšom konaní správny orgán prostredníctvom orgánov katastra nehnuteľností zistil, aký charakter mali predmetné pozemky ku dňu účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z., ktoré boli predmetom odňatia štátu (vyvlastnenia) a podľa predpisov účinných k 1.1.2004 jednoznačne správny orgán sa vysporiadal s tým, či predmetné pozemky boli súčasťou poľnohospodárskeho pôdneho fondu, alebo do neho patrili v súlade s právnou úpravou, ktorá platila k 1.1.2004. Až po vyriešení tejto otázky a doplnením dokazovania v tomto smere je a bude kompetentný správny orgán vyhodnotiť, či aplikácia zákona č. 503/2003 Z. z. a § 1 je možná aj v prípade uplatneného reštitučného nároku zo strany navrhovateľky. V prípade, že správny orgán dôjde k záveru, že predmetné pozemky podľa zákonov účinných k 1.1.2004 tvorili poľnohospodársky pôdny fond, alebo do neho patrili, bude sa zaoberať skúmaním ďalších zákonných podmienok v zmysle § 2, 3 a nasl. zákona č. 503/2003 Z.z., tzn., že sa správny orgán bude zaoberať skúmaním splnenia ďalších zákonných podmienok pre priznanie, resp. nepriznanie reštitučného nároku navrhovateľky.

Navrhovateľke, ani ostatným účastníkom konania súd náhradu trov konania nepriznal, pretože im trovy nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie odporca namietajúc nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Podľa názoru správneho orgánu špecifikácia druhu pozemku uvedeného v § 1 zákona 11 sa vzťahuje na čas – dobe odňatia vlastníctva, t.j. rozhodnému obdobiu uvedenému v § 2 ods. 1 zákona – k obdobiu od 25. februára 1948 do 1. januára 1990. Nie je podstatné, akým druhom pozemku je v súčasnosti a to aj v nadväznosti na § 6, ktorý upravuje postup, kedy odňatý pozemok nemožno navrátiť a kedy patrí náhrada, ale až po splnení ostatných podmienok, medzi nimi aj podmienky uvedenej v § 1. Vzhľadom k tomu, že v súčasnosti je pozemok vo vlastníctve Mesta R. by pri splnení ostatných podmienok patrila náhrada, nezávisle od toho o aký druh pozemku ide. Správny orgán dospel k záveru, že v čase odňatia vlastníctva pozemok bol považovaný za stavebný, o čom svedčí aj fakt, že cena za pozemok, finančná náhrada, bola vyplácaná v hodnote ceny za stavebný pozemok a nie za poľnohospodársky pozemok. Žiadal preto, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a rozhodnutie správneho orgánu potvrdil ako zákonné a správne.

Navrhovateľka v podaní zo 4.8.2008, ktoré nazvala „vyjadrenie“, namietala, že napriek dvom súdnym pojednávaniam, ktorých sa zúčastnila, tieto nevedli k žiadnemu

záveru, vec zostala nedoriešená. Poukazovala na to, že pôda je len jedna, či menej platená alebo viac platená a keď pôda bola vyplatená susedom, mala byť vyplatená i otcovi, prípadne vrátená, na čo sa zákon č. 503/2003 Z.z. vzťahuje. Uviedla, že súdne prietahy už nemieni znášať, že ju to stojí nemalé finančné prostriedky a že ju mrzí, že súd nezaviazal Obvodný pozemkový úrad v Ružomberku termínom oznámenia výsledného verdiktu a že očakávala zo strany súdu priaznivé rozhodnutie. Na výzvu krajského súdu, či týmto svojim podaním mienila podať odvolanie proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 23 Sp/7/2008-35 zo dňa 5. mája 2008, uviedla, že vo svojom reštitučnom nároku zo dňa 14.1.2004 sa jasne vyjadrila o čo jej v danom prípade ide. Rozsudok č. k. 23Sp/7/2008 zo dňa 5. mája 2008 nerieši tento jej reštitučný prípad. Práve naopak, je ďaleko odkláňaný od skutočnosti, ktorej sa jej žiadosť týka. Jej prípad nie je v skúmaní pôdy ani v hľadaní zvláštnych predpisov ako krajský súd zaväzuje odporcu, ale v hrubej chybe vo vyvlastňovacej listine. Uviedla, že už sa ďalej k veci nemieni vyjadrovať, stojí ju to i čas i peniaze a ani po súdoch nechce chodiť. Chce len rozumné rozhodnutie, v rámci ktorého by mal odporca so záväzným termínom dať vec do poriadku a tak sa celý spor definitívne skončil.

Posudzujúc toto podanie navrhovateľky spolu s jeho doplnením v zmysle § 41 ods. 2 OSP v spojení s § 264c ods. 1 veta prvá OSP podľa jeho obsahu Najvyšší súd Slovenskej republiky na rozdiel od krajského súdu nepovažoval toto za odvolanie proti rozsudku, ale za vyjadrenie vo veci, ako ho navrhovateľka i nazvala.

Účastníci konania Mesto Ružomberok a Slovenský pozemkový fond odvolací návrh nepodali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania odporcu (§ 246c veta prvá a § 212 ods. 1 OSP) odvolanie prejednal na odvolacom pojednávaní (§ 246c veta prvá a § 214 ods. 1 OSP) v neprítomnosti navrhovateľky a jej zástupkyne, ktoré svoju neúčast' na odvolacom pojednávaní ospravedlnili a o odročenie odvolacieho pojednávania nežiadali, ako aj v neprítomnosti odporcu (§ 250g ods. 2 OSP a § 211 ods. 3 OSP v spojení s § 246c veta prvá OSP) a dospel k záveru, že odvolanie odporcu je dôvodné.

Zákon č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Preto pri aplikácii jeho ustanovení treba postupovať veľmi citlivo, aby nedošlo k ďalším krívdám.

Zákon č. 503/2003 Z.z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov.

Predmetný zákon, tak ako ostatné reštitučné zákony, zmierňuje následky iba niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu. Zákon ustanovuje taxatívne, ktorý majetok možno

vrátiť pôvodnému vlastníkovi. Správny orgán ani súd nemôže odstrániť prípadnú tvrdosť zákona.

Odvolaací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že zákon č. 503/2003 Z.z. rovnako ako zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o pôde“) bol prijatý v snahe zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989, dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka aj v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a životného prostredia. Účelom tohto zákona je snaha zmierniť následky niektorých majetkových krívd, nie všetkých, pričom zákon určil podmienky, pri splnení ktorých možno vydať pozemky oprávneným osobám. To znamená, že nie všetky pozemky, ktoré v rokoch 1948 - 1989 prešli na štát alebo právnickú osobu, podliehajú režimu zákona č. 503/2003 Z.z.

Zákon č. 503/2003 Z.z. v § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 až 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 53/1966 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 53/1966 Zb.“) platného a účinného v čase vydania vyvlastňovacieho rozhodnutia poľnohospodárskym pôdnym fondom je poľnohospodárska pôda obhospodarovaná (orná pôda, chmeľnice, vinice, záhrady, ovocné sady, lúky, pastviny) a pôda, ktorá bola a má byť naďalej poľnohospodársky obhospodarovaná, ale dočasne obrábaná nie je.

Do poľnohospodárskeho pôdneho fondu patria aj pozemky, ktoré síce neslúžia bezprostredne poľnohospodárskej výrobe, avšak sú pre ňu nepostrádateľné, ako poľné cesty, pozemky so zariadením dôležitým pre poľné závlahy, vodné nádrže a rybníky potrebné pre poľnohospodársku výrobu, hrádze slúžiace na ochranu pred zamokrením alebo záplavou, ochranné terasy proti erózii a pod. (§ 1 ods. 3 cit. zákona).

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 307/1992 Zb.“) platného a účinného v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z. poľnohospodársky pôdny fond tvoria poľnohospodárske pozemky, ktoré sú v katastri nehnuteľností členené na ornú pôdu, chmeľnice, vinice, záhrady, ovocné sady a trvalé trávne porasty. Do poľnohospodárskeho pôdneho fondu patria aj pozemky, ktoré slúžia na zabezpečenie účelu využívania jednotlivých druhov pozemkov; ustanovenia osobitných predpisov 2) zostávajú nedotknuté.

Poľnohospodárskym pôdnym fondom alebo pozemkami, ktoré do neho patria, v zmysle ustanovení zákona č. 503/2003 Z.z. a s prihliadnutím aj na zákon č. 307/1992 Zb. sa teda rozumie orná pôda, vinice, chmeľnice, záhrady, ovocné sady a pastviny; môže ísť aj o pôdu, ktorá nie je dočasne obhospodarovaná, ale je nepostrádateľná pre prevádzkovanie poľnohospodárskej výroby (napr. vodné nádrže a rybníky potrebné pre poľnohospodársku výrobu, poľné cesty a pod.).

V preskúmvanej veci z obsahu pripojeného súdneho a administratívneho spisu bolo preukázané, že majúci sa vydať pozemok bol rozhodnutím býv. Okresného národného výboru - odborom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva v Liptovskom Mikuláši čís.PLVH-807/1980 zo dňa 18. júla 1980 na základe predchádzajúceho súhlasu Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR spolu s ďalšími pozemkami natrvalo odňatý poľnohospodárskej výrobe. Výmera odňatých parciel bola spresnená podľa výkazu výmer ku geometrickému plánu č. X. vypracovaného Geodéziou, n.p. v decembri 1979. Jedná sa o novovytvorené parcely č. EN X., X., X. a X. V geometrickom pláne č. X. je riešená aj pôvodná pkn. parcela č. X., ktorá je identifikovaná ako súčasť parcely EN č. X.

Následne rozhodnutím býv. Mestského národného výboru v Ružomberku, odboru výstavby vydaného pod číslom Výst-330-3m/1981 dňa 18.5.1981, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 1.11.1982 v spojení s rozhodnutím Mestského národného výboru – odbor výstavby a vodného hospodárstva Rbk zo dňa 18.5.1981, ktoré nadobudlo právoplatnosť 1.11.1982, o zmene k vyvlastňovaciemu rozhodnutiu vydaného MsNV R., odborom výstavby pod č. Výst. 330-3180/1980, bola na návrh Československého štátu – ONV OIÚ v Liptovskom Mikuláši, zastúpeného Stavoinvestou IPO v Banskej Bystrici, závod Martin, pre účely výstavby sídliska R. – K. I. a II. stavba IBV, podľa geometrického plánu č. X. zo dňa 3.1.1980 bola predmetná parcela resp. jej časť vyvlastnená pod bodom 3/ za náhradu 8,-- Kčs, teda za náhradu ako stavebný pozemok.

Tieto skutočnosti boli odporcom zistené doplneným dokazovaním po tom, čo Krajský súd v Žiline rozsudkom zrušil rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v R. č. 2R 2-2007/00006-13N zo dňa 11. januára 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že v konaní nebolo preukázané, že by správny orgán dostatočne skúmal, o aký druh pozemku ide v prípade nároku navrhovateľky, pričom mu uložil zistiť, či pozemok v čase vyvlastnenia tvoril, resp. netvoril.

Po tom, čo správny orgán tieto skutočnosti zistil a preskúmvaným rozhodnutím nepriznal navrhovateľke navrátenie vlastníctva alebo právo na náhradu k pozemku z dôvodu, že nie je splnená podmienka § 1 zákona, t.j. pozemok netvorí poľnohospodársky pôdny fond a ani do neho nepatrí, súd prvého stupňa na základe opravného prostriedku navrhovateľky znova rozhodnutie odporcu zrušil so záverom, že „bude potrebné, aby v ďalšom konaní správny orgán prostredníctvom orgánov katastra nehnuteľností zistil, aký charakter mali predmetné pozemky ku dňu účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z., ktoré boli predmetom odňatia štátu (vyvlastnenia) a podľa predpisov účinných k 1.1.2004 jednoznačne správny orgán sa vysporiadal s tým, či predmetné pozemky boli súčasťou poľnohospodárskeho pôdneho fondu, alebo do neho patrili v súlade s právnou úpravou, ktorá platila k 1.1.2004“.

S týmto názorom krajského súdu sa nemožno stotožniť. V prvom rade z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je zrejmé, z akého dôvodu krajský súd odstúpil od svojho predchádzajúceho právneho názoru vysloveného v rozsudku z 9. júla 2007 23Sp/6/2007-19, a druhom rade doplnenie dokazovania nariadené krajským súdom vzhľadom na zistený skutkový stav veci treba považovať za nadbytočné.

Nakoľko doplneným dokazovaním bolo jednoznačne preukázané, že pozemok parcelné číslo pkn. X. z pkn. protokolu č. X. v katastrálnom území R. na podiel vlastníkov A. a M., rod. H. (právnych predchodcov navrhovateľky) v čase vyvlastnenia netvoril poľnohospodársky pôdny fond, nakoľko z neho bol zákonným spôsobom odňatý (§ 14 zákona č. 53/1966 Zb.), niet žiadneho zákonného dôvodu zisťovať charakter pozemku v čase

nadobudnutia účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z., keď podľa obsahu uplatneného reštitučného nároku ako aj obsahu celého spisového materiálu navrhovateľka ani netvrdila, že vyvlastnená nehnuteľnosť nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená.

Takto potom pozemok, vydania ktorého sa navrhovateľka domáhala, netvoril v čase odňatia poľnohospodársky pôdny fond ani do neho nepatril a netvoril ho a do neho nepatril ani v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z. Predmetný pozemok je v súčasnosti súčasťou inej parcely a je vo vlastníctve a užívaní účastníka v 1. rade – Mesta Ružomberok.

Nenaplnením zákonných podmienok uplatnenia zákona č. 503/2003 Z.z. nebolo dôvodné ani možné skúmať námietky navrhovateľky proti rozhodnutiam o vyvlastnení.

Na základe vyššie uvedeného podľa názoru odvolacieho súdu správny orgán po zrušení svojho predchádzajúceho rozhodnutia v danej veci rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 9. júla 2007 23Sp/6/2007-19 náležite doplnil dokazovanie a zistil skutkový stav veci a správne rozhodol, keď navrhovateľke nepriznal právo na navrátenie vlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti z dôvodu nesplnenia podmienky ustanovenej v § 1 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z., a preto právny názor vyslovený v napadnutom rozsudku krajského súdu nemožno považovať za správny.

Odporca po doplnenom dokazovaní zadovážením si dokladov o trvalom odňatí nehnuteľnosti z poľnohospodárskeho pôdneho fondu pred jej vyvlastnením dospel k správne právnemu záveru a jeho rozhodnutie nie je možné považovať za nezákonné.

Pochybil preto krajský súd, ak napadnuté rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 220 OSP s poukazom na ustanovenie § 250l ods. 2 a 250ja ods. 3 OSP napadnutý rozsudok Krajského súdu v Žiline zmenil tak, že rozhodnutie odporcu potvrdil.

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 2 a § 142 ods. 1 OSP s poukazom na § 250l ods. 2, § 250k ods. 1 a 250ja OSP, pretože navrhovateľka nemala v konaní úspech a odporcovi v konaní trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 3. júna 2009

JUDr. Jana B a r i c o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth